Teknolojik Ba??ml?l?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Teknolojik Ba??ml?l?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31453

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Teknolojik Ba??ml?l?k Ölçe?i (TBÖ), Gizem Güçlü taraf?ndan 2015 y?l?nda yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmi? öz bildirimli bir ölçektir. Ölçek, üniversite ö?rencilerinin teknolojik cihazlara (bilgisayar, tablet, telefon vb.) yönelik ba??ml?l?k düzeylerini ve bu ba??ml?l???n ya?amlar?na olan yans?malar?n? de?erlendirmeyi amaçlamaktad?r. Ölçek, dört temel boyut alt?nda toplanmakta olup, 5'li Likert ölçe?i format?nda derecelendirilmi?tir. Yap?lan güvenirlik analizleri sonucunda ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?u (Cronbach's Alpha = .93) belirlenmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Teknolojik Ba??ml?l?k, Ba??ml?l?k, Faktör Analizi, Cronbach's Alpha, Üniversite Ö?rencileri, Likert Ölçe?i, Teknoloji Ba??ml?l???

Yazarlar

Gizem Güçlü

Amaç

Teknolojik Ba??ml?l?k Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin teknolojik cihazlarla kurduklar? ili?kinin ba??ml?l?k düzeyine ula??p ula?mad???n? saptamak ve bu durumun yol açt??? psikososyal ve akademik i?levsellikteki bozulmalar? ölçmektir. Ölçek, özellikle yüksekö?renim kurumlar?nda ö?renim gören bireylerin teknoloji kullan?m al??kanl?klar?n? ve bu al??kanl?klar?n ya?am boyu ö?renme süreçleri üzerindeki olas? olumsuz etkilerini ara?t?rmac?lar için ölçülebilir hale getirmek üzere geli?tirilmi?tir.

Ölçek, teknoloji ba??ml?l???n?n sadece nicel kullan?m süresini de?il, ayn? zamanda bu ba??ml?l???n yol açt??? duygusal ve davran??sal sonuçlar? da (yoksunluk, kontrol kayb?, sosyal izolasyon) kapsayarak, konuya multidisipliner bir bak?? aç?s? sunmay? hedeflemektedir. Bu sayede, önleyici ve müdahale edici programlar?n geli?tirilmesine bilimsel zemin haz?rlamaktad?r.

Yap?

Teknolojik Ba??ml?l?k Ölçe?i, teknoloji ba??ml?l??? olgusunu dört temel psikolojik boyut veya faktör alt?nda incelemektedir. Bu boyutlar, ba??ml?l???n hem bili?sel hem de davran??sal yönlerini temsil etmektedir. Bu faktörler, teknoloji kullan?m?n?n bireyin günlük ya?am, sosyal ili?kiler ve akademik sorumluluklar üzerindeki olumsuz etkilerini yakalamak üzere tasarlanm??t?r.

Yoksunluk: Bireyin teknolojik cihazlardan uzak kald???nda ya?ad??? huzursuzluk, sinirlilik ve

ARABPSYCHOLOGY.COM

kayg? gibi olumsuz duygusal tepkileri ifade eder.
Kontrol Güçlü?ü: Bireyin teknolojik cihaz kullan?m süresini kendi iste?iyle s?n?rlayamamas?, cihazlar?n ba??ndan kalkmakta zorlanmas? veya ba?lang?çta planlanandan daha uzun süre kullanmas? durumunu kapsar.
??levsellikte Bozulma: A??r? teknoloji kullan?m?n?n akademik ba?ar?, mesleki sorumluluklar veya ki?isel sa?l??? olumsuz etkilemesi durumunu ifade eder.
Sosyal D??lanm??l?k: Teknolojik cihazlar?n sosyal etkile?imlerin veya arkada?l?klar?n yerini almas?, bireyin sanal dünyaya a??r? odaklanmas? sonucu gerçek sosyal çevresinden uzakla?mas?d?r.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerlili?ini test etmek amac?yla veriler Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) sürecine tabi tutulmu?tur. Analiz öncesinde, verilerin faktör analizine uygunlu?u de?erlendirilmi?tir. Elde edilen Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) de?eri 0.945 olarak bulunmu?, bu de?er verilerin mükemmel düzeyde faktör analizi için uygun oldu?unu göstermi?tir. Bartlett's Küresellik Testi sonucu da (6520.90, p=.000) anlaml? bulunarak verilerin çok de?i?kenli normal da??l?ma sahip oldu?u ve faktör analizinin yap?labilece?i teyit edilmi?tir.

Faktör say?s?n?n belirlenmesi amac?yla olu?turulan Scree Test diyagram? incelenmi?tir. Diyagram, dördüncü faktörden sonra e?rinin yatay bir seyir izledi?ini göstermi?, bu da ölçe?in dört boyuttan olu?mas? gerekti?i karar?n? desteklemi?tir. Bu bulgular, ölçe?in kavramsal yap?s?n?n teorik beklentilerle uyumlu oldu?unu ve teknolojik ba??ml?l??? aç?klayan dört ayr? bile?eni ba?ar?l? bir ?ekilde ayr??t?rd???n? göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirli?i, 2013-2014 e?itim ö?retim y?l?nda Cumhuriyet Üniversitesi'nde ö?renim gören 190 ö?renciden olu?an bir ön uygulama grubu üzerinde test edilmi?tir. ?ç tutarl?l?k güvenirlik katsay?s? olan Cronbach's Alpha, ön uygulama verilerinden hareketle ba?lang?çta 0.92 olarak hesaplanm??t?r. Bu de?er, ölçe?in zaten yüksek derecede güvenilir oldu?unu i?aret etmektedir.

Ön uygulama sonras?nda, ölçe?in madde havuzunda yer alan 11. madde üzerinde gerekli düzenlemeler yap?lm??t?r. Bu düzenlemelerin ard?ndan gerçekle?tirilen nihai güvenirlik hesaplamas?nda, Teknoloji Ba??ml?l??? için Cronbach's Alpha katsay?s? 0.93 olarak belirlenmi?tir. Alpha katsay?s?n?n 0.90'?n üzerinde olmas?, ölçe?in maddelerinin ölçülmek istenen yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü ve testin oldukça güvenilir oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Faktör Analizi

Teknolojik Ba??ml?l?k Ölçe?i'nin çok boyutlu yap?s?, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ile

ARABPSYCHOLOGY.COM

desteklenmi?tir. AFA sonuçlar?na göre, belirlenen dört faktör, ölçe?in toplam varyans?n?n önemli bir bölümünü aç?klamaktad?r. Faktörlerin toplam varyansa katk?lar? a?a??daki gibi gözlemlenmi?tir:

Birinci Faktör (Yoksunluk): Ölçe?in toplam varyans?n?n %15.182'sini aç?klamaktad?r.
?kinci Faktör (Kontrol Güçlü?ü): Ölçe?in toplam varyans?n?n %15.145'ini aç?klamaktad?r.
Üçüncü Faktör (??levsellikte Bozulma): Ölçe?in toplam varyans?n?n %14.780'ini aç?klamaktad?r.
Dördüncü Faktör (Sosyal D??lanm??l?k): Ölçe?in toplam varyans?n?n %8.086's?n? aç?klamaktad?r.

Bu dört faktörün toplamda varyans?n yakla??k %53'ünü aç?klamas?, ölçe?in teknoloji ba??ml?l??? yap?s?n? güçlü bir ?ekilde temsil etti?ini göstermektedir. Faktör yüklerinin ve boyutlar?n tan?mlanmas?, ölçe?in yap?sal geçerlili?ini peki?tirmektedir.

Ölçek Yap?s?

Test Türü:

Geli?tirme Ölçe?i

Format:

Öz bildirimli anket formu

Derecelendirme:

5'li Likert Ölçe?i (1= hiçbir zaman - 5= her zaman)

Mevcut Diller:

Türkçe

Popülasyon Grubu:

Yüksekö?retim Ö?rencileri

Ya? Grubu:

Genç Yeti?kinlik (Öncelikli olarak üniversite ö?rencileri)

Popülasyon Detaylar?:

Güvenirlik çal??mas? 2013-2014 e?itim ö?retim y?l?nda Cumhuriyet Üniversitesi'nde ö?renim gören 190 ö?renci ile gerçekle?tirilmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Test Metodolojisi:

Ölçek, kat?l?mc?lar?n teknolojik cihaz kullan?m?na ili?kin tutum ve davran??lar?n? de?erlendiren maddelerden olu?ur. Cevaplar 5'li Likert format?nda derecelendirilir ve yüksek puanlar, yüksek ba??ml?l?k düzeyine i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Teknoloji Ba??ml?l???, Ba??ml?l?k, Psikometri, Ölçek Geli?tirme, Öz Bildirim, Yoksunluk, Kontrol Kayb?, ??levsel Bozulma

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?:

Bilgi mevcut de?il

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri:

Bilgi mevcut de?il

Yaz??ma Adresi:

Cumhuriyet Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü (Tez Kayna??)

?zinler & Ücret ve Test Y?l?

?zinler ve Ücret:

Ölçek, akademik çal??malarda ve ara?t?rmalarda kullan?labilir, ancak ticari kullan?m için yazar Gizem Güçlü'den izin al?nmas? gerekebilir.

Testin Geli?tirildi?i Y?l:

2015 (Yüksek Lisans Tezi)

Önemli Not: Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: teknolojik-bagimlilik-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Güçlü, G. (2015). *Ya?am boyu ö?renme argüman? olarak teknoloji ba??ml?l??? ve ya?ama yans?malar?* (Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Teknolojik Ba??ml?l?k Ölçe?i Maddeleri

Ölçe?in boyutlar?n? temsil eden örnek maddeler ve boyut adlar? a?a??da listelenmi?tir:

Yoksunluk: Birileri bilgisayar, tablet, telefon vb. cihazlar?m? elimden al?rsa sinirlenirim.
Kontrol Güçlü?ü: ?stedi?im zaman bilgisayar, tablet, telefon vb. cihazlar?n ba??ndan kalkamam.
??levsellikte Bozulma: Teknolojik cihazlara dü?künlü?ümün akademik ba?ar?m? olumsuz etkiledi?ini dü?ünürüm.
Sosyal D??lanm??l?k: Bilgisayar, tablet, telefon vb. benim en iyi arkada??md?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM